

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และขอเสนอแนะ

ในบทนี้ผู้วิจัยจะเสนอผลสรุปโดยกล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมุติฐานของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและขอเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษามรรยาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เขตการศึกษา 6
2. เพื่อเปรียบเทียบมรรยาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เขตการศึกษา 6

สมมุติฐานของการวิจัย

มรรยาการของโรงเรียนประถมศึกษาแต่ละขนาดแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างประชากร ประชาชนวัยครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 6 ที่ได้จากการสุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก 40 โรงเรียน จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากร 381 คน โรงเรียนขนาดกลาง 16 โรงเรียน จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากร 308 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่ 5 โรงเรียน จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากร 271 คน รวมกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 960 คน
2. การเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามส่วนหนึ่งไปส่งให้ผู้บริหารโรงเรียน เพื่อแจกให้กับครูในโรงเรียน และผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง สำหรับแบบสอบถามอีกส่วนหนึ่ง ผู้วิจัยได้นำส่งทางไปรษณีย์ ลงทะเบียนถึงหัวหน้างานการศึกษาอำเภอเพื่อขอ

ความร่วมมือให้ส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนที่ได้รับการสุ่ม และผู้วิจัยได้คิดข้อสอบแบบสอบถามที่ช่วยตนเองจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งสิ้น 846 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 88.13

3. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยทำการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าคะแนนดี การทดสอบค่าเอฟ และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย เมื่อจำแนกตามระยะเวลาที่สอนอยู่ในโรงเรียน ครูที่มีระยะเวลาที่ปฏิบัติการสอนอยู่ในโรงเรียน 1-5 ปี มีจำนวนมากที่สุด ครูที่มีระยะเวลาที่ปฏิบัติการสอนอยู่ในโรงเรียน 16-20 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด และเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย
2. ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุระหว่าง 21-30 ปี มากที่สุด อายุต่ำกว่า 20 ปี น้อยที่สุด เมื่อจำแนกตามระยะเวลาที่ปฏิบัติการสอนอยู่ในโรงเรียน ครูที่มีระยะเวลาที่ปฏิบัติการสอนอยู่ในโรงเรียนระหว่าง 1-5 ปี ที่มีอายุระหว่าง 21-30 ปี มีจำนวนมากที่สุด ครูที่มีระยะเวลาที่ปฏิบัติการสอนอยู่ในโรงเรียนระหว่าง 1-5 ปี ที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี และครูที่มีระยะเวลาที่ปฏิบัติการสอนอยู่ในโรงเรียน 21 ปีขึ้นไป และมีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด
3. ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ในโรงเรียนขนาดเต็ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่
4. ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิทางการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มากที่สุด ระดับปริญญาโท น้อยที่สุด และไม่พบวุฒิทางการศึกษาที่สูงกว่าระดับปริญญาโท เมื่อจำแนกตามระยะเวลาที่ปฏิบัติการสอนอยู่ในโรงเรียน ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี มีระยะเวลาที่ปฏิบัติการสอนอยู่ในโรงเรียนระหว่าง 1-5 ปี มีจำนวนมากที่สุด

ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาโทที่มีระยะเวลาที่ปฏิบัติการสอนอยู่ในโรงเรียน ค่ำกว่า 1 ปี และ 6-10 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 การจัดบรรยากาศองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา
เขตการศึกษา 6 (ดูรายละเอียดในตารางที่ 30 และ 33
หน้า 104 และ 112 ประกอบ)

1. บรรยากาศองค์การของโรงเรียนประถมศึกษาเป็นรายโรงเรียน จำนวน 56 โรงเรียน ปรากฏผลการวิจัยดังนี้
  - 1.1 บรรยากาศแบบเปิด จำนวน 10 โรงเรียน คือ โรงเรียนที่ 2 4 7 9 11 21 24 31 37 และ 46
  - 1.2 บรรยากาศแบบอิสระ จำนวน 7 โรงเรียน คือ โรงเรียนที่ 16 20 23 26 30 34 และ 45
  - 1.3 บรรยากาศแบบควบคุม จำนวน 7 โรงเรียน คือ โรงเรียนที่ 5 19 25 29 32 42 และ 52
  - 1.4 บรรยากาศแบบสหนิเทศน์ จำนวน 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนที่ 8 39 และ 48
  - 1.5 บรรยากาศแบบรวมอำนาจ จำนวน 11 โรงเรียน คือโรงเรียนที่ 6 22 26 27 33 36 41 43 53 54 และ 56
  - 1.6 บรรยากาศแบบปิด จำนวน 18 โรงเรียน คือ โรงเรียนที่ 1 3 10 12 13 14 15 17 18 35 38 40 44 47 49 50 51 และ 55

2. บรรยากาศองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 6 จำนวนตามขนาดโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า

- 2.1 ,บรรยากาศองค์การของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก เป็นแบบเปิด 8 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 14.29 แบบอิสระ 6 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 10.71 แบบควบคุม 5 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 8.93 แบบสหนิเทศน์ 1 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 1.79 แบบรวมอำนาจ 5 โรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 8.93 และแบบปิด 10 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 17.86

2.2 บรรยากาสongคักการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
กลางเป็นแบบเปิด 2 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 3.57 แบบอิสระ 1 โรงเรียน คิดเป็น
ร้อยละ 1.79 แบบควบคุม 1 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 1.79 แบบสหผสม 2 โรงเรียน
คิดเป็นร้อยละ 3.57 แบบรวมอำนาจ 3 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 5.36 และแบบเปิด 7
โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 12.50

2.3 บรรยากาสongคักการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่
เป็นแบบควบคุม 1 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 1.79 แบบรวมอำนาจ 3 โรงเรียน คิด
เป็นร้อยละ 5.36 และแบบเปิด 1 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 1.79 ไม่ปรากฏบรรยากาส
แบบเปิด แบบอิสระ และแบบสหผสม

2.4 บรรยากาสongคักการของโรงเรียนศึกษาโดยส่วน
รวมเป็นแบบเปิด 10 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 17.86 แบบอิสระ 7 โรงเรียน คิด
เป็นร้อยละ 12.50 แบบควบคุม 7 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 12.50 แบบสหผสม 3
โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 5.36 แบบรวมอำนาจ 11 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 19.65
และแบบเปิด 18 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 32.15

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบบรรยากาสongคักการของโรงเรียนประถม
ศึกษา เขตการศึกษา 6 ของโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ตามองค์-
ประกอบของบรรยากาสongคักการของโรงเรียนทั้ง 8 มิติ ปรากฏดังนี้

1. มิติที่ 1 ความไม่เกี่ยวข้อง ปรากฏว่า บรรยากาสongคักการ
ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เขตการศึกษา 6 ในมิติ
ความไม่เกี่ยวข้อง แยกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติ
ฐานที่ตั้งไว้ เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ พบว่า บรรยากาสongคักการของโรงเรียน
ประถมศึกษาในมิติ ความไม่เกี่ยวข้องของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก แยกต่างจาก
โรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนโรงเรียน
ประถมศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่ ไม่มีความแตกต่างกัน แสดงว่าขนาดของโรงเรียน
มีอิทธิพลต่อบรรยากาสongคักการของโรงเรียนในมิติความไม่เกี่ยวข้อง

2. มิตินี้ 2 ขุ้สรวค ปรากฎว่า บรรยาคคองค้การของ
โรงเรียประดมศีกษาขนาดเล็ค ขนาดกลาง และขนาดใหญ้ เขตการศีกษา 6 ในเมติ
ขุ้สรวค ไม้แตก่างกัน แล้สงว่าขนาดของโรงเรียไม่มีอิทธิพลค้บรรยาคคองค้การ
ของโรงเรียในเมติขุ้สรวค

3. มิตินี้ 3 ขวัญ ปรากฎว่าบรรยาคคองค้การของโรงเรีย
ประดมศีกษาขนาดเล็ค ขนาดกลาง และขนาดใหญ้ เขตการศีกษา 6 ในเมติขวัญ แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสาคัญทางสถิติที่ระกัย .01 ซึ่งสลดค้ดองกับสมมุติฐานที่ค้งไว้ เมื่อเปรียบเทียบ
ค่าเฉลี่ยเป็นรายค้บว่า บรรยาคคองค้การของโรงเรียประดมศีกษาในเมติขวัญของ
โรงเรียประดมศีกษาขนาดเล็ค แตกต่างจากโรงเรียประดมศีกษาขนาดกลาง และขนาด
ใหญ้อย่างมีนัยสาคัญทางสถิติที่ระกัย .05 ส่วนระหวางโรงเรียประดมศีกษาขนาดกลาง
และขนาดใหญ้ไม่มีควมแตก่างกัน แล้สงว่าขนาดของโรงเรียไม่มีอิทธิพลค้บรรยาคค
องค้การของโรงเรียในเมติขวัญ

4. มิตินี้ 4 ความสนิหสนม ปรากฎว่า บรรยาคคองค้การของ
โรงเรียประดมศีกษาขนาดเล็ค ขนาดกลาง และขนาดใหญ้ เขตการศีกษา 6 ในเมติ
ความสนิหสนม ไม้แตก่างกัน แล้สงว่าขนาดของโรงเรียไม่มีอิทธิพลค้บรรยาคค
องค้การของโรงเรียในเมติความสนิหสนม

5. มิตินี้ 5 ความทางเหิน ปรากฎว่า บรรยาคคองค้การของ
โรงเรียประดมศีกษาขนาดเล็ค ขนาดกลาง และขนาดใหญ้ เขตการศีกษา 6 ในเมติ ความ
ทางเหินไม้แตก่างกัน แล้สงว่าขนาดของโรงเรียไม่มีอิทธิพลค้บรรยาคคองค้การของโรงเรีย
ในเมติความทางเหิน

6. มิตินี้ 6 การเน้บผลงาน ปรากฎว่า บรรยาคคองค้การของ
โรงเรียประดมศีกษาขนาดเล็ค ขนาดกลาง และขนาดใหญ้ เขตการศีกษา 6 ในเมติ การ
เน้บผลงาน ไม้แตก่างกัน แล้สงว่าขนาดของโรงเรียไม่มีอิทธิพลค้บรรยาคคองค้การ
ของโรงเรียในเมติ การเน้บผลงาน

7. มิตินี้ 7 การกระตุ้บ ปรากฎว่า บรรยาคคองค้การของ
โรงเรียประดมศีกษาขนาดเล็ค ขนาดกลางและขนาดใหญ้ เขตการศีกษา 6 ในเมติการ

กระตุ้น แยกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ พบว่า บรรยากาศองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา ในมิติ การกระตุ้นของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก แยกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนระหว่างโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง กับ ขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ ไม่มีความแตกต่างกัน แสดงว่า ขนาดของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อ บรรยากาศองค์การของโรงเรียนในมิติ การกระตุ้น

8. มิติที่ 8 การเน่ความสัมพันธ์ ปรากฏว่า บรรยากาศองค์การของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เขตการศึกษา 6 ในมิติ การเน่ความสัมพันธ์ แยกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ พบว่า บรรยากาศองค์การของโรงเรียนประถมศึกษาในมิติการเน่ความสัมพันธ์ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ แยกต่างจากโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก และขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนระหว่างโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็ก ไม่มีความแตกต่างกัน แสดงว่าขนาดของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อบรรยากาศองค์การของโรงเรียนในมิติ การเน่ความสัมพันธ์

9. ผลการเปรียบเทียบบรรยากาศองค์การของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เขตการศึกษา 6 โดยส่วนรวมมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า บรรยากาศองค์การของโรงเรียนประถมศึกษาแต่ละขนาด แยกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่า บรรยากาศองค์การของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก แยกต่างจากโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนระหว่างโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง กับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ ไม่มีความแตกต่างกัน แสดงว่าขนาดของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อบรรยากาศองค์การของโรงเรียน

การอภิปรายผลการวิจัย

ในการทำวิจัยเรื่อง บรรยากาศองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 6 ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นวิจัยจะนำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

1. เมื่อพิจารณาบรรยากาศองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 6 จำนวน 56 โรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นบรรยากาศแบบเปิด คิดเป็นร้อยละ 32.15 ซึ่งเป็นบรรยากาศที่ไม่พึงประสงค์ และจะเป็นบรรยากาศแบบเปิด คิดเป็นร้อยละ 17.86 ซึ่งเป็นบรรยากาศแบบพึงประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปรีชา ทูมเที่ยง¹ ที่พบว่าโรงเรียนประชาบาล สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มีบรรยากาศองค์การของโรงเรียน ค่อนข้างเปิดและแบบเปิดอยู่มาก การที่โรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 6 โดยส่วนใหญ่มีบรรยากาศองค์การของโรงเรียนเป็นแบบเปิด อาจเนื่องมาจากการที่คณะครูไม่ได้รับความพึงพอใจในภาระงานและไม่ได้รับการตอบสนองทางสังคม ผู้บริหารขาดความสามารถในการควบคุมงาน ขาดความสนใจในเรื่องสวัสดิการความต้องการลดภาระติดต่อสัมพันธ์กัน ครูไม่สบายใจในระเบียบกฎเกณฑ์ที่ผู้บริหารกำหนดขึ้นด้วยความพอใจของตนเอง งานหนัก ความร่วมมือที่พอสมควร ความเชื่อมั่นและความจริงใจของผู้บริหารต่อคณะครูในโรงเรียนจำนวนมาก²

นอกจากสาเหตุดังกล่าวแล้วอาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียน โรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 6 โดยส่วนใหญ่มีวิธวิธีโรงเรียนแบบราชการ(Bureaucracy) อย่างเคร่งครัด ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ สุมาลา เดชานุกุล³ (Sumala Dechanulukkul.)

¹ ปรีชา ทูมเที่ยง, "ความสัมพันธ์ระหว่างแบบการตัดสินใจกับบรรยากาศของโรงเรียนประชาบาล สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น," หน้า 62.

² Andrew W. Halpin and Don B. Croft, "The Organizational Climate of Schools" "อ้างถึงใน ฐิติภา คุปรัตน์, "บรรยากาศองค์การ" เอกสารประกอบการบรรยาย ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า 5. (จัดสำเนา).

³ Sumala Dechanulukkul, "A Study of the Organizational Climate of Elementary School in Province Sukhothai, Thailand," p. 67.

ที่ว่า บรรรยากาศองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดสุโขทัยมีแนวโน้มเป็นเผด็จการ เป็นเพราะการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา บริหารงานโดยยึดกฎเกณฑ์และระเบียบอย่างเคร่งครัด ซึ่งมีผลทำให้โรงเรียนมีโครงสร้างของอำนาจในลักษณะการบริหารงานแบบราชการ

(Bureaucratic Power Structure)

2. บรรรยากาศองค์การของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก เขตการศึกษา 6 โดยส่วนใหญ่เป็นบรรรยากาศแบบเปิด คิดเป็นร้อยละ 17.86 และเป็นบรรรยากาศแบบเปิด คิดเป็นร้อยละ 14.29 แสดงว่า โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก เขตการศึกษา 6 มีบรรรยากาศแบบเปิด ซึ่งเป็นบรรรยากาศที่ไม่พึงประสงค์ มีจำนวนใกล้เคียงกับบรรรยากาศแบบเปิด ซึ่งเป็นบรรรยากาศที่พึงประสงค์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก มีโครงสร้างองค์การไม่ซับซ้อน ทำให้ผู้บริหารอำนาจความสะดวกแก่ครูได้เป็นอย่างดี ผู้บริหารช่วยเหลือเกื้อกูลครูได้ทั่วถึง ครูมีขวัญ และกำลังใจสูง ครูมีความสนิหสเมตตมเกลี่ยร่วมมีฉันทปฏิบัติ งานจนบรรลุผลสำเร็จเป็นอย่างดี จนผู้บริหารไม่จำเป็นต้องตรวจตราอย่างใกล้ชิด

3. บรรรยากาศองค์การของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง เขตการศึกษา 6 โดยส่วนใหญ่เป็นบรรรยากาศแบบเปิด คิดเป็นร้อยละ 12.50 และเป็นบรรรยากาศแบบเปิด คิดเป็นร้อยละ 3.57 แสดงว่า โรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง เขตการศึกษา 6 โดยส่วนใหญ่เป็นบรรรยากาศแบบเปิด ซึ่งเป็นบรรรยากาศที่ไม่พึงประสงค์ แสดงว่า เมื่อขนาดของโรงเรียนใหญ่ขึ้น จะพบโรงเรียนที่มีบรรรยากาศองค์การแบบเปิดจำนวนลดลง

4. บรรรยากาศองค์การของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ เขตการศึกษา 6 โดยส่วนใหญ่เป็นบรรรยากาศแบบรวบอำนาจ คิดเป็นร้อยละ 5.36 และไม่พบว่าโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ เขตการศึกษา 6 มีบรรรยากาศแบบเปิด ซึ่งเป็นบรรรยากาศที่พึงประสงค์ แสดงว่า เมื่อโรงเรียนมีขนาดใหญ่จะไม่พบบรรรยากาศแบบเปิด

5. เมื่อพิจารณาบรรรยากาศของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ในเขตการศึกษา 6 พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดเล็กจะมีบรรรยากาศองค์การของโรงเรียนเป็นแบบเปิด ซึ่งเป็นบรรรยากาศที่พึงประสงค์มากกว่าโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง และจะไม่พบบรรรยากาศองค์การของโรงเรียนแบบเปิดในโรงเรียนประถมศึกษา

ขนาดใหญ่ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ซุมลา เดชานุลกุล¹ (Sumala Dechanulukul) ที่ทำการศึกษาระบบการปกครองของโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดสุโขทัย พบว่า เมื่อโรงเรียนมีจำนวนนักเรียน 300 คน หรือน้อยกว่า จะมีบรรยากาศแบบเปิดมากกว่าโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่า 300 คน และเมื่อขนาดของโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น บรรยากาศของการของโรงเรียนจะมีแนวโน้มเป็นแบบเปิด

6. บรรยากาศของการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เขตการศึกษา 6 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ขนาดของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อบรรยากาศของการของโรงเรียน ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ กิบสัน (Gibson)² ที่ว่า ขนาดขององค์กรมีความสัมพันธ์กับบรรยากาศของการ นอกจากนั้นผลการวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ คุก (Cook)³ ซึ่งทำการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารกับบรรยากาศของการของโรงเรียนประถมศึกษาที่เมืองแคมเด็น (Camden) รัฐนิวเจอร์ซีย์ สหรัฐอเมริกา โดยพบว่า ขนาดของโรงเรียนเป็นตัวกำหนดบรรยากาศของการของโรงเรียน

เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของบรรยากาศของการ เขตการศึกษา 6 เป็นรายคู่ โดยวิธีของ เชฟเฟ่ (Scheffe's Method) พบว่าบรรยากาศของการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กแตกต่างจากโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

¹ Sumala Dechanulukul, " A Study of the Organizational Climate of Elementary Schools in Province Sukhothai, Thailand," p. 67.

² James L. Gibson, and others, Organization: Structure, Processes, Behavior, p. 318.

³ Edward Vance Cook, "Leadership Behavior of Elementary School Principals and the Organizational Climate of Schools which they Administer," 345- A.

ระดับ .05 ส่วนระหว่างโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง กับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลางมีขนาดใกล้เคียงกับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กและขนาดใหญ่

7. บรรยากาศองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 6 ในมิตินัยไม่เกี่ยวข้องของโรงเรียนขนาดเล็ก ($\bar{X} = 17.8239$) แยกต่างจากโรงเรียนขนาดกลาง ($\bar{X} = 19.4155$) และโรงเรียนขนาดใหญ่ ($\bar{X} = 19.9221$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุมาลา เดชานุลักษณ์กุล¹ (Sumala Dechanulaknukul) ที่พบว่า บรรยากาศองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดสุโขทัย ในมิตินัยไม่เกี่ยวข้องของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียน 300 คน หรือน้อยกว่า แยกต่างจากโรงเรียนประถมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่า 300 คน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อนำค่าคะแนนเฉลี่ยมาเปรียบเทียบกันสามารถอธิบายได้ว่า คณะครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก เขตการศึกษา 6 ปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะที่ให้ความร่วมมือและประสานงานกันมากกว่าโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง และขนาดใหญ่

8. บรรยากาศองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 6 ในมิตินัย ผลสำรวจของโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุมาลา เดชานุลักษณ์กุล² (Sumala Dechanulaknukul) ที่พบว่า บรรยากาศองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดสุโขทัยในมิตินัย ผลสำรวจของโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีจำนวนนักเรียน 300 คน หรือน้อยกว่า ไม่แตกต่างจากโรงเรียนประถมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่า 300 คน

9. บรรยากาศองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 6 ในมิตินัยของโรงเรียนขนาดเล็ก ($\bar{X} = 27.8522$) แยกต่างจากโรงเรียนขนาดกลาง

¹Sumala Dechanulaknukul, "A Study of the Organizational Climates of Elementary Schools in Province Sukhothai, Thailand," p. 67.

²Ibid.

($\bar{X} = 26.2782$) และขนาดใหญ่ ($\bar{X} = 21.2377$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุมาลา เชนานุรักษ์นุกูล (Sumala Dechanuluknukul) ที่พบว่า บรรยากาศองค์การของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัยในมิติขวัญ ของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีจำนวน 300 คนหรือน้อยกว่า แยกต่างจากโรงเรียนประถมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่า 300 คน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อนำค่าคะแนนเฉลี่ยมาเปรียบเทียบกันสามารถอธิบายได้ว่า คณะครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานสูงกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่

10. บรรยากาศองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 6 ในมิติ ความสนิทสนมของโรงเรียนขนาดเล็ก ($\bar{X} = 18.9748$) ขนาดกลาง ($\bar{X} = 18.5211$) และขนาดใหญ่ ($\bar{X} = 18.1516$) ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุมาลา เชนานุรักษ์นุกูล (Sumala Dechanuluknukul) ที่พบว่า บรรยากาศองค์การของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัยในมิติความสนิทสนมของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียน 300 คน หรือน้อยกว่า แยกต่างจากโรงเรียนประถมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่า 300 คน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อนำค่าคะแนนเฉลี่ยมาเปรียบเทียบกันสามารถอธิบายได้ว่า คณะครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 6 ขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ปฏิบัติหน้าที่โดยแสดงออกถึงความสนุกสนาน มีความสัมพันธ์กันอย่างสนิทสนมแต่อาจไม่เกี่ยวกับความสำเร็จในการปฏิบัติงาน

11. บรรยากาศองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 6 ในมิติ ความห่างเหินของโรงเรียนขนาดเล็ก ($\bar{X} = 22.9748$) ขนาดกลาง ($\bar{X} = 23.0986$) และขนาดใหญ่ ($\bar{X} = 22.4262$) ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ

¹ Sumala Dechanuluknukul, " A Study of the Organizational Climate of Elementary Schools in Province Sukhothai , Thailand, p.67.

² Ibid.

สุมาลา เชนานุรักษ์นุกูล¹ (Sumala Dechanulukmukul) พบว่า บรรยากาศองค์การของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัยในมิติความห่าง เห็นของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียน 300 คนหรือน้อยกว่า แยกต่างจากโรงเรียนประถมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่า 300 คน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อนำค่าคะแนนเฉลี่ยมาเปรียบเทียบกันสามารถอธิบายได้ว่า คณะครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่มีความรู้สึกเหมือนกันว่าผู้บริหารงานโดยคำนึงถึงระเบียบกฎเกณฑ์และนโยบายอย่างเคร่งครัดมากกว่าคำนึงถึงจิตใจของคณะครู การติดต่อกับครูเป็นแบบส่วนรวมแทนการพบปะเป็นรายบุคคล ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับครูมีน้อย

12. บรรยากาศองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 6 ในมิติการเนรมผลงานของโรงเรียนขนาดเล็ก ($\bar{X} = 16.0220$) ขนาดกลาง ($\bar{X} = 16.3591$) และขนาดใหญ่ ($\bar{X} = 15.8730$) ไม่แตกต่างซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุมาลา เชนานุรักษ์นุกูล² (Sumala Dechanulukmukul) พบว่า บรรยากาศองค์การของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัยในมิติ การเนรมผลงานของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียน 300 คนหรือน้อยกว่าไม่แตกต่างจากโรงเรียนประถมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่า 300 คน เมื่อนำค่าคะแนนเฉลี่ยมาเปรียบเทียบกันสามารถอธิบายได้ว่า คณะครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่มีความรู้สึกเหมือนกันว่าผู้บริหาร ควบคุม ตรวจสอบ สั่งการและนิเทศงานอย่างใกล้ชิด ครูต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บริหารโดยเคร่งครัด

13. บรรยากาศองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 6 ในมิติการกระตุ้นของโรงเรียนขนาดเล็ก ($\bar{X} = 24.2673$) แยกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่ ($\bar{X} = 22.0779$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุมาลา เชนานุรักษ์นุกูล³ (Sumala Dechanulukmukul) พบว่า บรรยากาศองค์การของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัยในมิติการกระตุ้นของโรงเรียนประถมศึกษา

¹Sumala Dechanulukmukul, "A Study of the Organizational Climate of Elementary Schools in Province Sukhothai, Thailand," p. 67.

²Ibid.

³Ibid.

ที่มีจำนวนนักเรียน 300 คน หรือน้อยกว่า แยกต่างจากโรงเรียนประถมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่า 300 คน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อนำค่าคะแนนเฉลี่ยมาเปรียบเทียบกัน สามารถอธิบายได้ว่า คณะครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมีความรู้สึกว่าคุณบริหารพยายามกระตุ้นหรือจูงใจให้คณะครูปฏิบัติงานโดยผู้บริหารไม่ใช้วิธีควบคุม ควบคุมตราและนิเทศงานโดยตรวจ แต่ใช้วิธีปฏิบัติงานทาง ๑ ให้ดีที่สุดจนเป็นแบบอย่างที่คุณอื่นจะดีปฏิบัติมากกว่าในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่

14. บรรยายภาพองค์กรของโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 6 ในมิติ การ เน้นความสัมพันธ์ของโรงเรียนขนาดใหญ่ ($\bar{X} = 14.4221$) แยกต่างจากโรงเรียนขนาดกลาง ($\bar{X} = 15.8275$) และขนาดเล็ก ($\bar{X} = 16.6635$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุมาลา เดชานุกฤษฏกุล (Sumara Dechanulakrathukul) ¹ ที่พบว่า บรรยายภาพองค์กรของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสุโขทัยในมิติ การ เน้นความสัมพันธ์ของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียน 300 คน หรือน้อยกว่า แยกต่างจากโรงเรียนประถมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่า 300 คน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อนำค่าคะแนนเฉลี่ยมาเปรียบเทียบกัน สามารถอธิบายได้ว่า คณะครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่มีความรู้สึกว่าคุณบริหาร ปฏิบัติคุณอย่างมีเมตตา กรุณา ช่วยเหลือเกื้อกูลในการปฏิบัติงานและกิจธุระส่วนตัวของคุณแต่ละคนน้อยกว่าผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็ก และขนาดกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดใหญ่มีขนาดและโครงการขององค์กรใหญ่ และมีข้อ ส่ายการบังคับบัญชา ระหว่างผู้บริหารกับปฏิบัติงานห่างกันมากจึง เป็นอุปสรรคขวางกั้นมิให้ผู้บริหารได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้บริหารงาน ²

¹ Sumala Dechanulakrathukul, "A Study of the Organizational

Climate of Elementary Schools in Province Sukhothai, Thailand," p. 67.

²

Garlie A. Forehand, "On the Interactions of Persons and Organizations," quoted in James I. Gibson, Organizations: Structure Processes Behavior, pp. 317-318.

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารโรงเรียนควรรับปรุงบรรยากาศองค์การของโรงเรียนให้เป็นบรรยากาศแบบเปิดซึ่ง เป็นบรรยากาศที่พึงประสงค์ กล่าวคือ ผู้บริหารจะต้องส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการทำงานของคณะครู ให้ครูร่วมมือกันปฏิบัติงาน ผู้บริหารต้องอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของคณะครู ให้ครูใกล้ชิดสนิทสนมกลมเกลียวกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้สึภาคภูมิใจในการเป็นสมาชิกของโรงเรียน ผู้บริหารจะต้องปรับปรุงบุคลิกภาพให้เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ ใช้วิธีการจูงใจโดยไม่ใช้การบังคับบัญชาตรวจตราอย่างใกล้ชิด ช่วยเหลือเกื้อกูลครูทั้งในคานากิจธุระส่วนตัวของครูและในคานาหน้าที่การงาน ซึ่งจะมีผลทำให้ผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูใกล้ชิดสนิทสนมกัน กฎระเบียบต่าง ๆ สามารถยึดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม

2. ผู้บริหารการศึกษา ระดับกรมและระดับกระทรวงควรพิจารณา และ ทบทวนเรื่องขนาดของโรงเรียนทั้งนี้เพราะเมื่อขนาดของโรงเรียนเพิ่มขึ้นบรรยากาศองค์การของโรงเรียนมีแนวโน้มเป็นแบบปิด ซึ่งเป็นแบบบรรยากาศองค์การที่ไม่พึงประสงค์

3. สร้างเครื่องมือสำหรับวัดบรรยากาศองค์การสำหรับประเทศไทยขึ้นใช้วัดบรรยากาศองค์การของโรงเรียนในประเทศไทย

4. ทำการวิจัยเพื่อวัดบรรยากาศองค์การของโรงเรียนประถมศึกษาใน เขตการศึกษาอื่น ในครบทั้ง 13 เขตการศึกษา

5. ทำการวิจัยบรรยากาศองค์การของโรงเรียนกับตัวแปรอื่น เช่น เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ระยะเวลาที่ปฏิบัติการสอนอยู่ในโรงเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ฯลฯ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย